

Verzet tegen het politieke vandalisme

Er is een monster actief in onze samenleving, dat vrijwel uitsluitend aan negatieve gevoelens appelleert en valse tegenstellingen creëert en aanwakkert. Het is tijd om in verzet te komen.

Opinie

Roel Sluiter

Zeer onlangs sprak iemand bij het afscheid van een burgemeester die om zijn verbindende kwaliteiten geroemd werd: „Verbinden is net stopverf: het plakt, maar het heeft pas zin als je er ook iets mee doet.”

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: is het niet veel meer een tijd om iets te doen? Om grenzen af te bakenen? Om paal en perk te stellen en heel erg duidelijk te zijn? Er zijn op dit moment onaangename krachten in de samenleving, die er altijd in meer of mindere mate zijn geweest, maar die zich nu sterk genoeg voelen om van hun kant optimale duidelijkheid te verschaffen omtrent hun bedoelingen. En die bedoelingen bevorderen ongelijke behandeling, zijn discriminerend en racistisch.

Ik vraag me dus af of het wel een goede tijd is voor alleen maar 'verbinding'. We leven in een tamelijk heftige tijd. We worden met scherpe tegenstellingen en soms angst-aanjagende ontwikkelingen geconfronteerd.

Ik wil niemand angst aanjagen, maar ik kan het ook niet mooier maken dan het is. De voorbeelden zijn onuitputtelijk en gaan van groot naar klein. De president van de VS die 10.000 leugens per regeringsjaar debiteert, internationale conflicten op de spits drijft en nu aan de rand van een *impeachment*-procedure staat. Het Engelse parlement dat vijf weken naar huis gestuurd wordt door een premier die de hele brexit met al z'n rampzalige gevolgen, vooral voor de Engelsen, als één grote studentengrap lijkt te zien, maar nu ook weer door de rechter teruggefloten is.

Dichter bij huis komen we niet voor het eerst, maar telkens weer schokkend en onaantvaardbaar, uit bij Geert Wilders, die het onghin-

derd in het parlement herhaaldelijk en venijnig sissend over het 'Marokkaanse gif' in onze samenleving heeft. En een inbellende burger die het de afgelopen week in een doorgaans onschuldig radioprogramma ineens heeft over „jodengespuis dat uitgeroeid moet worden”, waarop de presentator reageert alsof het ook maar gewoon een mening is.

En de op het oog o zo keurige mevrouw die in de Eerste Kamer fractievoorzitter van de PVV is en die na een steekpartij op de Grote Markt in Groningen, misschien hebt u ervan gehoord, een tweet de wereld in stuurt: „...en wat u van de media niet mag weten: de verwarde man heeft een Noord-Afrikaans uiterlijk (volgens betrouwbare bron)”. Dat is niet zo! En er volgen correcties, maar ze wijzigt haar bericht niet. Welbewust racistisch *fakenews*.

Ik heb er wel even over nagedacht of ik nog met dit soort voorbeelden moet komen. Trump en brexit, hoe saai kan het nog worden. Die voorbeeldjes van alledaags racisme, als ik volgende week weer een verhaaltje moet houden, heb ik moeiteloos weer nieuwe voorbeelden. Wat zegt het nog?

Maar juist dát is alarmerend. Je haalt te gemakkelijk je schouders op. Wanneer denken we eens: hoe lang laten we dit nu allemaal gebeuren? Hoe lang gaat dit nog door?

Ik kom weer terug bij het thema 'verbinden'. Moeten we ons niet eerder tweer stellen, ons verzetten, onze hakken in het zand zetten, onwrikbaar en onvermurwbaar, dan 'verbinden'?

Misschien kun je het combineren. Ik kom tot de conclusie dat we het kunnen hebben over wat goed is om te verbinden én over waar de grens ligt, waar je niet meer kunt, maar misschien ook niet meer wilt verbinden.

Monster

Bij ons is *a monster on the loose*. Een veelkoppig monster, een samenstel van kwaadaardige geslepenheid,

Aan de heftigheid waarmee wordt gereageerd op mensen als Greta Thunberg zie je dat er een bedenkelijke neiging tot radicalisering gaande is, aldus Roel Sluiter. Foto: EPA

Wanneer denken we eens: hoe lang laten we dit nu allemaal gebeuren? Hoe lang gaat dit nog door?

bedrieglijkheid en domheid. Een monster dat vrijwel uitsluitend aan negatieve gevoelens appelleert en valse tegenstellingen creëert en aanwakkert.

We komen het monster tegen in Twitterberichten en op Facebookpagina's, in de geschreven pers en in die twee politieke partijen, die deze negatieve energie proberen te kanaliseren en voor verkiezingswinst in te zetten. Dit klinkt van mijn kant hard en alleen maar negatief. Dus heb ik bedacht dat ik ook eens wat vriendelijks moet bedenken over de mensen van Forum voor Democratie en de Partij voor de Vrijheid.

Ze hebben een mening die ik op heel veel punten niet deel, maar dat is hun goed recht. Dat is immers het

kenmerk van onze democratie: dat we het over allerlei dingen niet eens zijn. Hun partijnamen zijn trouwens allermint onheilsPELLend; Partij voor de Vrijheid, Forum voor Democratie. Precies wat we willen toch? Maar: er zijn wel eens eerder namen aan partijen gegeven die aanzienlijk onschuldiger klonken dan ze waren. En PVV en FvD zijn naar mijn opvatting nu juist niet de partijen waar je uitkomt als je vrijheid en democratie wilt. En het is breder dan bij die partijen alleen.

Er is een bedenkelijke neiging tot radicalisering gaande als je ziet hoe heftig er wordt gereageerd op mensen die zich druk maken over het klimaat - denk eens aan de heftige reacties op Greta Thunberg - hoe er op vrouwen die zich onderscheiden wordt gereageerd, hoe er wordt gereageerd als de zoon van Femke Halsema een stomme streek uithaalt, en ga zo maar door.

Dáár zit het monster in onze samenleving: in de heftigheid, de kwaadaardigheid, de haat. Het werken met compleet vertrokken beelden om tegenstanders kapot te maken, de overdrijvingen, de misvormingen, het *fakenews* dat wordt ingezet om de ander te schaden.

Het is de kwaadaardige bedoeling

om van de domheid en radeloosheid van andere mensen gebruik te maken. Het is het fundamenteel onvriendelijke, ontoegankelijke en haatdragende van deze 'levensbeschouwelijke stroming', die zich soms als een wilde, niet te beteugelen stroom een weg baant. Het is dit monster waarmee geen verbinding mogelijk is. Die stroom moet ingedamd, het monster moet getemd.

Verbinden maakt ons sterker, maar ergens houdt het op. Dan maakt verbinden meer kapot dan ons lief is en dan geldt het trekken van een grens: hier moet het stoppen! En hoe doen we dat dan, die grens? Juist door te verbinden. Dat alle krachten van redelijkheid, hoezeer ook onderling verschillend, elkaar vasthouden. Alles wat onze samenleving, hoe weinig perfect die ook is, ons biedt om verbinding met elkaar te maken, is het waard die samenleving ook te beschermen tegen krachten die het op haar gemunt hebben en haar willen slopen. Verbinding is verzet tegen het politieke vandalisme.

Roel Sluiter (PvdA) is burgemeester van Harlingen. Dit is een ingekorte versie van de lezing die hij gisteren hield in Leeuwarden

Twée vlechten in een schoenendoos

Even stilstaan
Gabriël Anthonio

Haar korte stekelige haar staat alle kanten op. Gel mocht niet baten. Ze plukt eraan terwijl ze voorovergebo- gen haar verhaal doet.

Marije is een moeder van begin dertig met twee kinderen, een jongen en een meisje. Een tweeling. Onlangs kreeg ze te horen dat ze acute leukemie heeft. Ze was kleren aan het wassen en strijken toen ze ineens onwel werd, ze kreeg vlekken op haar huid. Ze werd met spoed opgenomen.

Na enkele dagen kwam de prognose: het zag er niet goed uit. In overleg met de artsen koos ze voor een zware kuur en een beenmergtransplantatie. Opnieuw vertelt ze me het hele verhaal, het moet er uit. Ze schudt af en toe haar hoofd.

„Ik begrijp het niet... Waarom ik? Mijn leven was al zo'n puinhoop. Nu heb ik de zaken op de rit en dan overkomt mij dit.”

Ze heeft een roerig leven achter de rug: een leven aan ze zelfkant. Toen een oom van haar haar bezocht in het ziekenhuis riep hij luid: „Dat zal je wel ergens aan te danken hebben!”

„Ik was stomverbaasd dat je zoiets tegen een zieke zegt, een familielid nog wel”, zei ze. „Niemand reageerde, hij zag er groot en sterk uit. Ik stamelde: ik heb je gehoord, maar ben het niet met je eens. Hij bromde nog wat, draaide zich om en ging koffie halen. Ik heb hem nooit meer bij het ziekbed gezien. En dat was maar goed ook. Als je zo ziek bent heb je helende

woorden, woorden van troost en de nabijheid van mensen die om je geven nodig.”

Het is een wonder. Ze heeft het overleefd. Ze bedankt iedereen voor de aandacht, de bloemen, kaarten en gebeden. Ze pakt de draad voorzichtig weer op. Kleine klusjes in het huis en dan weer uitrusten. De energie komt langzaam weer terug. De medicatie die ze nog moet slikken heeft ook bijwerkingen. Ze doet het rustig aan, stap voor stap, zoals ze zelf zegt.

Ik vraag haar wat haar het meeste is bijgebleven de afgelopen periode. „Mijn haar. Mijn haar, meneer. Dat was verschrikkelijk moeilijk.”

„Zou je me willen meenemen naar die plaats die zo verschrikkelijk voor je was?”

„Ja, dat wil ik wel, graag zelfs. Misschien lucht het op. Toen ik moest gaan kuren moest mijn haar eraf. Anders zou het uitvallen. Mijn mooie lange haar. Ik heb de beide

Ik was stomverbaasd dat je zoiets tegen een zieke zegt, een familielid nog wel

kinderen gevraagd om er twee vlechten van te maken. Dat deden ze met heel veel liefde en aandacht. Toen hebben ze het eraf geknipt. De tondeuse deed de rest. We hebben samen gehuild, mijn man, de kinderen en ik. Ze hebben de vlechten in een doos gedaan, ik zie het nog voor me. Een schoenendoos met een kleedje erin. Ik heb twee dagen

gehuild, mijn haar waar ik zo blij mee was, was ineens weg. Ik schaamde me, wilde geen bezoek meer. Ik zie die doos nog voor me, verschrikkelijk.”

„Wat zou je willen, Marije?”
„Die doos dichtdoen en nooit meer opendoen!”

In gedachten doet ze de schoenendoos dicht en duwt hem van zich af. Alsof het zo afgesproken is komen de kinderen binnen. Ze hebben ieder een tekening op school gemaakt. Voor moeder, met veel bloemen en hartjes. Op beide tekeningen staat moeder afgebeeld, blakend van gezondheid, met twee mooie en lange vlechten. Ze kust en omhelst de kinderen. „Dankjewel lieverds... Ja zo is het! Mama krijgt weer vlechten. Ik zie het!”

Gabriël Anthonio is bestuurder bij Verslavingszorg Noord Nederland en bijzonder hoogleraar aan de RUG